

יסנין בעברית

מאת מ. אבישי

כך נע יסנין בין שרון ההצלחה וההתברבות לבין היאוש והעצב ומעשי התמקרות הבאים בעקבותיהם. הכרך על אורות וקוריו וסוף חיינו הרבים, על התמורות המסתוריות שחלו בו לאחר המהפכה, הוא אשר העלה משורר זה, שהיה ביסורו איש כשר, לרוח התהילה, הוא אשר פינק אותו ופתח לפניו שפעים קסומים ואפשרויות — אך בו בזמן הוא גם "קילקל" אותו, בילבל עליו את עולמו, דחוקא יסנין זה, שהתחיימה העירונית בקרב משוררי רוס"ת בשנים הראשונות לאחר המהפכה.

כך נע יסנין בין שרון ההצלחה וההתברבות לבין היאוש והעצב ומעשי התמקרות הבאים בעקבותיהם. הכרך על אורות וקוריו וסוף חיינו הרבים, על התמורות המסתוריות שחלו בו לאחר המהפכה, הוא אשר העלה משורר זה, שהיה ביסורו איש כשר, לרוח התהילה, הוא אשר פינק אותו ופתח לפניו שפעים קסומים ואפשרויות — אך בו בזמן הוא גם "קילקל" אותו, בילבל עליו את עולמו, דחוקא יסנין זה, שהתחיימה העירונית בקרב משוררי רוס"ת בשנים הראשונות לאחר המהפכה.

אריה אהרוני, איש בית אלפא, מן סוף התפתיענו בתרגומים מעולים מהשירה הרוסית. הוא הגיש לנו בתרגום עברי את פואימת הנועורים של מאיאקובסקי, "ענן במכססים", אשר כך — מהרות מהשירה הטובה ייטת הצעירה, ועתה מונח לפנינו קובץ קטן משירי סרגיי יסנין, הק"ר על שם הסואימה. אנה סניגינה"ה הכלולה בו. * סואימה זו, וכן מעט השירים האחרים שבקובץ, הם מתקופת יצירתו האחרונה של יסנין, ולרובם נכתבו בשנה האחרונה לה"י 1925.

עצבות מחלחלת גם בשיר "מכתב לאשה", כאן הוא מנסה "להסביר את עצמו" לפני האשה. שנטשה את חו בשל חיי ההוללות שניהל, "וקרת לך / ! / אהוב לא אהבתני / הן לא ידעת כי במקהלות אנרש / כסוס מואץ רייתי, קצף יעמנו, / אשר פרש ביהיל דרכנו, / את לא ידעת / כי בעשן-שלהבים, / במהפך כל ישותנו כסערה, / על זאת הן אתע"י נה כי לא אבינו — / לאן נישאנו זה המתארע".

מאיאקובסקי נתקבל באי-הבנות, בלעג, בקרירות כלשהי, אך יסנין זכה כי יאהבוהו בחייו. ליו בשיריו בנות, צליל מפתיע, שכבשו אפילו את אלה שלא ראוהו בעין יפה. בשל הרפתקאותיו בכתי המרוח, להוט היה אחרי ההמילה, ורו הציעה לרויה, נשים אהובה, נושים וקנים ופרחחים מאיסיאים קרצו לו בעיניהם מתוך אהדה, גורקי בכה כאשר קרא לפניו משיריו, הוא עשה כל מה שילבו הפץ, ואף המשגיחים הקסדי ניים ביותר על המוסר הסובייטי העלימו עין ממשותתיו הסוערות. ועם זה — לא היה אדם אומלל כמותו, הוא לא מצא לו מרגוע בשום מקום, האהבה היתה לו למעמסה, חשד בחבריו בקשירת תככים נגדו, חששן היה, ובטוח שיום מותו קרוב, דברים אלה על יסנין נכתבו בידי איליה אינבורג בספר זכרונותיו "אי נשים, שנים, חיים" — והם מצטרפים לתיאורים והערכות דומים מפי אנשים אחרים, בני זמנו של המשורר שהכירוהו אישית.

לא פחות עצוב הוא ה"מכתב לאם" הנודע — שיר שבו מרגיע המשורר בעצבות נוגעת ללב את האם הנוק"ה, שמרוב דאגתה לכן אשרו ב"מרחקים היא יוצאת, "אל הדרך בב"י על עתיק ואפורר", בעדינות לירית הוא מביע גם את כיסופיו אל חום הילדות, אל היות החם, אל אהבת האם הלפטנית — אל כל אשר היה ואיננו.

מכה, דחוקא הוא שביקש להיות מרדן ומחפכן בכל, לא יכול היה, כחוד נפשו פוימה, להינתק מהעולם הכשרי על כל המשחמט ממנו. מכאן גם הכסילות ביחסו אל המהפכה, או אתה הסיבות העיקריות לכך: המה"פכה הכיזבה את חוהלתו לגאוליה שלמה, כרות אידיול"טנימיסטיות, צור מחצבתו הכשרי הרויט לו במידה רבה לא רק נטיה אל לשון פשמי"ת פשוטה, אל ביטוי עממי תגובל לע"מים בחיפוסם של גסות, אלא גם אותם אלמנטים של מיסטיקה סלא"ב שיריה.

דמותו של יסנין, שמתגלמת בה ההגשמות טרגאית בין רוסיה היש"נה, הכפליה, בעלת הנופים השלחיים ורוסיה המהפכנית-הסואימה בין ה"התלהבות מן המדש והבטחותיו וה"ערגה אל העבר, בין האהבה הלהומה למולדת הרוסית ואכזבה מנחשולתה ליצמת הארצות המפותחות; בין ה"רצון הכן לקבל את המהפכה וה"יכולת נפישת להשלים עם ספוייה — דמות זו של המשורר משתקפת בבחיורו יתר בשיריו, למעשה, דור"מה שכל שיריה אינה אלא בחינת נסיון לכתוב אוטוביוגראפיה שירית, במלים פשוטות בתכלית, בנעימה סיפורית, הוא מתחיל — וגם ממשיך בדרך זו, את שירו "דרכי", הפ"ח את הקובץ שלפנינו:

פחדיו של יסנין לנוכח העולם המשתרע לפניו, החשש מפני המה"ה האורב לו בעודו באיבו, מובעים גם בשיר קצר, בעל ארכע שורות: "מישורי השלג, לובן הלבנה, ארץ למלואעיני תכריכים היגה, וליבנים בלובן ביערות דומעים, מי נפל ומת פה? לא אני עצמי?"

גם בסואימה "אנה סניגינה" חודר סרגיי יסנין אל הכשר, בהעלותו זכ"רנות מכמה תקופות, אם כי לא ב"סידרם הכרונולוגי, המשורר חוזר ל"כפרו, עייף מהמלחמה ומבקש מעט מנוחה לאחר הזוועות שנתנסה בהן, ובהדשו את המגע עם נוף הילדות, עולים וצפים לנגד עיניו מראות יק"רים, ריחות וצבעים חריפים, דברים שהיו ולא גודעו עדיין בלב, "טלאו לי נשים ס", / וכה בלבנת שמתלה כאן / אנטרה לי בלטה, "לא", / זה רוחק-עבר, שמופז הוא — / ד"מולה ישא לב כסרבו... / אהבנו הכל בתקופה זו! — איתנו אהוב לא רפ", הפגישה המחודשת עם הצערה שאהב, היא סניגינה, בערכת בתנאים שונים לחלוטין מאלה שב"עבר, הוא הינו כבר משורר מפורסם והיא אינה עוד אותה נערה קטנה אלא אלמנה צעירה, המהפכה באה ובתוקף הנסיבות אוטל דחוקא על

"חיי מוצאים נתיב-כאיש הכפר מאז הן אני נזכר בכל אשר הינה-ספרו נא חרוזי, לאט, אל תחפזו, סיפור חיי".

אנו קוראים את דברי השיר, הנק"לסים בקלות מפליאה, ונזכרים בד"כ ביום שאמר גורקי: "סרגיי יסנין אינו אדם, כשם שהוא אבר, שנוצר על ידי הטבע לשירה בלבד". אריה אהרוני עשה מלאכה נאה ב"תרגומו העברי, לא קל לתרגם את יסנין, כשם שלא קל לתרגם את מאיאקובסקי, מלות-השיר הפשוטות או הפשוטות למראית-עין, אינו מק"לות על עבודת-החריגום, כי יש לה"פוש את הקצב הפנימי ואת אופיו המיוחד של הסגנון היסניני, ואהרוני הצליח בכך — גם כשמירה על פ"ש טוהם החיצונית של הדברים, וגם ב"הבלטת ייחורם המשמעותי, יש רק להצטער על כי המתרגם הסתפק בהבאת שירים מעטים כל"כך בקובץ, אשר אין בהם כדי לתת לקורא העברי מושג מספיק על שירת סרגיי יסנין, הגיעה העת להגיש לקהל קוראי ע"ב רית כרך של משפ מיצירתו של מ"שורר זה, שהשפיע השפעה ניכרת גם על משוררים עבריים בדורנו.

בזו אחר זו הוא מציין תחנות"דרך בחייו הקצרים, ראשית, זכרו"נות הילדות היקרים מכפרו, שהוא אינו חדל מהתגעגע אלינו, בקתה כפריה, / ריחות רתמה ודוחן, / מעל האיקינון / נר עמן בתמידות, / מה טוב לי / כי אשמור כמותר / אותן תחושות ילדות", ומסכרת ה"פאמריאלכלי — לכרך, לממלכת ה"שירה והתהילה, לחוך לארץ: "שנים הלכו, / שנים פושעות אישת — / ואור אחר מרם נבט, / הוזה כפרי — / וראת, הריני / בעיר כור"רה סיפן כה מנוכר, / וכחלתי / כשמטון הפיט, / ארצות נבר / יצאתי לגמא / אין אומן כפגישות וצער כפריה אין — / כל ה"עולם כיום כדמה, / אזי הבנתי / מהו רוב, / ומה משרה של התחיי"לח הוא, / על כן / לתוך לבי חרפו... / תונת-כמיהה וקצבכל... / שרים, / על מה אני סיפון... / גם כלקדי ירבה החבל, / לו את"פני, / אר... / לא, מוטב — / אל נא תקימו לי מבצת!"

(*) סרגיי יסנין, אנה סניגינה"ה מרוסיה: אריה אהרוני, הוצאת "א"ס"ה, ת"א.